

De inrichting van stelling 12H te Vlieland tot museumbunker: een ecologische beoordeling.

P.J.Zumkehr
Zumkehr Ecologisch Adviesbureau
Oude Terpweg 3
8891 GE Terschelling-Midsland
Tel. 0562-449196
Mob. 06.50.816.092
E-mail p.zumkehr@kpn-officedsl.nl

1. Inleiding.

In de zeereepduinen van Vlieland ter hoogte van de strandpalen 49 en 50 ligt de stelling 12H, een bunkerdorp uit de Tweede Wereldoorlog. Het bunkerdorp is in de loop van de jaren na de Tweede Wereldoorlog grotendeels in het duinzand begraven, maar is nog in tact. Door de toegenomen belangstelling voor dergelijke oorlogsrestanten is door het informatiecentrum De Noordwester op Vlieland het plan opgevat het bunkerdorp weer op te graven en te herstellen, en tevens in te richten als bunkermuseum met diverse faciliteiten voor de geïnteresseerde bezoeker. Door de Grontmij/Vandertuuk is in samenwerking met de Noordelijke Hogeschool in Leeuwarden een ambitieus plan opgesteld.

Het duingebied waarin het complex ligt maakt deel uit van Natura 2000 gebied De Duinen van Vlieland en is sinds 1 oktober 2005 beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. Ook spelen andere natuurbeschermingswetten een rol, zoals de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur. Om de gevolgen van de uitvoering van het plan voor de door de natuurbeschermingswetgeving beschermde natuurwaarden in kaart te brengen is aan Zumkehr Ecologisch Adviesbureau de opdracht verstrekt het plan ecologisch te beoordelen. Dit rapport geeft de resultaten ervan weer.

2. Het plangebied en het plan.

Het plangebied betreft het duingebied gelegen ter hoogte van de strandpalen 49.400 en 49.800. Het duingebied waarin het bunkerdorp ligt bevat een tweetal hoge toppen (18,9 en 21 meter hoog) gelegen net ten zuiden van de zeereep, die ter plaatse een hoogte heeft van 17 meter. Ten noorden van de zeereep en het plangebied ligt het Noordzeestrand. Aan de zuidzijde wordt het plangebied geflankeerd door een fietspad, het Ankerpad. Het plangebied heeft een min of meer driehoekige vorm. Het fietspad ligt op een hoogte van 5,8 tot 6,8 meter. Het duingebied van het fietspad tot de hoogste top is sterk glooiend en heeft een verval van 15 meter. Zie verder het overzichtskaartje.

3. De huidige staat van het bunkerdorp en het plan.

Het oude bunkerdorp is grotendeels gesitueerd rond de toppen van 18,9 en 21 meter hoogte. Hier liggen in oost-west richting over een lengte van 170 meter een aantal gebouwen die deels door loopgraven met elkaar zijn verbonden. Daarnaast ligt lager in het duingebied 40 meter ten zuiden van het bunkerdorp nog een zogenaamde keukenbunker. De uitvoering van het plan behelst voornamelijk het opengraven van de gebouwen en de loopgraven er tussen, het herstellen van verloren gegane loopgraven die oorspronkelijk met plaggen waren opgetrokken, het aanleggen van verbindingspaden met een schelpverharding vanaf het Ankerpad, de aanleg van twee rust- en speelterreinen met bankjes, informatiepanelen e.d. en het plaatsen van een entreegebouw met fietsenstalling. Het gebied wordt met prikkeldraad omheind. Binnen het plangebied zijn enkele opstelplaatsen van oorlogsmateriaal voorzien. Het plangebied heeft in totaal een oppervlak van ongeveer 170 bij 150 meter. Hooguit 10% van het oppervlak wordt voor het project benut, het overige deel van het plangebied blijft ongewijzigd.

4. Wettelijk kader.

4.1. De Natuurbeschermingswetgeving in Nederland.

In dit hoofdstuk is de relevante ecologische wet- en regelgeving kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (§4.1.1) en soortbescherming (§4.1.2).

4.1.1. Gebiedsbescherming

Bij gebiedsbescherming worden gebieden met bijzondere natuurwaarden wettelijk beschermd. Het gaat daarbij om de Natura 2000 gebieden (Speciale beschermingszones; SBZ's), natuurreservaten in het kader van de Natuurbeschermingwet, de Ecologische Hoofdstructuur en de Planologische Kernbeslissing Waddenzee III.

Natuurbeschermingswet

In de in oktober 2005 in werking getreden nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 is de gebiedsbescherming geregeld van Natura 2000 gebieden en van Beschermd Natuurmonumenten. Deze gebieden omvatten de SBZ's, de Natuurmonumenten in het bezit van het rijk c..q. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten in particulier eigendom. De SBZ's die in het kader van de Habitatrichtlijn zijn vastgesteld worden ook wel Habitatrichtlijngebieden genoemd. Ze zijn aangewezen vanwege bijzondere habitats en soorten (de zogenaamde 'kwalificerende waarden'), genoemd in respectievelijk bijlage I en bijlage II van de richtlijn. De SBZ's in het kader van de Vogelrichtlijn staan ook wel bekend als Vogelrichtlijngebieden. Ze zijn aangewezen ter bescherming van het leefgebied van bedreigde vogels en trekvogels. Als projecten en andere handelingen in of nabij een Natura 2000 gebied of Beschermd Natuurmonument plaatsvinden, moet onderzocht worden of deze significant negatieve effecten op de kwalificerende waarden van de SBZ of de natuurlijke kenmerken van het Beschermd Natuurmonument hebben. Als uit deze beoordeling blijkt dat de SBZ wordt aangetast, of duidelijke twijfel bestaat over het uitblijven van die aantasting, kan het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten of de Minister onder wiens verantwoordelijkheid het gebied beheerd wordt) slechts vergunning verlenen voor de gevraagde activiteit als er geen alternatieven zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang met die activiteit is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden is gerealiseerd. Voor Beschermd Natuurmonumenten geldt eveneens de genoemde voorwaarde van 'dwingende redenen van groot openbaar belang' voor vergunningverlening bij 'aantasting van de natuurlijke kenmerken'; een onderzoek naar alternatieven of het uitvoeren van compenserende maatregelen is echter niet verplicht.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan. In uitzonderingsgevallen kan het Rijk de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dient hij *compenserende* dan wel *mitigerende (verzachtende) maatregelen* te treffen (Ministerie van LNV 2003).

In vrijwel geheel Friesland is inmiddels de feitelijke Provinciale Ecologische Hoofdstructuur vastgesteld (Streekplan Fryslân 2006). In het streekplan is verwoord dat een algemene zorgplicht bestaat voor de instandhouding van kwetsbare soorten. Ruimtelijke ingrepen in de EHS zijn niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van 'redenen van groot openbaar belang'. Voor Vogelrichtlijngebieden of Natuurbeschermingswetgebieden – zoals hier het geval is – gelden aanvullende eisen. In het geval van een ingreep worden alle nodige mitigerende maatregelen getroffen. Bij Habitatrichtlijngebieden met prioritaire soorten en/of habitats, zijn onder 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet begrepen 'redenen van sociale of economische aard'. Bij natuurcompensatie is een uitgangspunt dat geen netto-verlies optreedt aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang van de EHS. Voor de Waddeneilanden geldt dat feitelijk alleen kwalitatieve (geen kwantitatieve compensatie) mogelijk is.

Planologische Kernbeslissing Waddenzee II en III

De planologische kernbeslissing (pkb) Derde Nota Waddenzee (VROM 2001) bevat de hoofdlijnen van het rijksbeleid voor de Waddenzee (VROM 2001). De pkb is gebiedsgericht van karakter en integreert het ruimtelijk en ruimtelijk relevante rijksbeleid voor de Waddenzee. De grens

van het pkb-gebied kan worden omschreven als het zeegebied van Den Helder tot de rijksgrens met Duitsland. Het pkb-gebied wordt aan de noordkant begrensd door onder meer de kwelders en platen van de Waddenzee kust van de eilanden.

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Om dit te bereiken is het beleid onder meer gericht op de duurzame bescherming en/of een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling van de flora en de fauna en tevens op behoud van de landschappelijke kwaliteiten, met name rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid. Nieuwe activiteiten dan wel uitbreiding of wijziging van bestaande activiteiten met een economische en/of recreatieve betekenis zijn mogelijk, mits zij passen binnen de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.

Met betrekking tot het ontwikkelingsperspectief stelt de pkb onder meer:

De Waddenzee is primair een natuurgebied en een uniek open landschap. De natuurlijke dynamiek van de fysische processen in de Waddenzee, op de waddeneilanden en in de Noordzeekustzone wordt zo min mogelijk beperkt, zodat zich nieuwe platen, geulen en jonge duin- en kustgebieden kunnen ontwikkelen. De rust, weidsheid en open horizon zijn gewaarborgd en worden hoog gewaardeerd.

Zeezoogdieren, vissen en (trek)vogels zijn duurzaam verzekerd van voldoende voedsel en rust- en voortplantingsgebieden.

Het rijksbeleid ten aanzien van de recreatie op de Waddenzee is gericht op het beheersbaar maken en houden van het recreatief medegebruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van recreatie, waarbij de natuurlijke draagkracht van het gebied uitgangspunt is. Voor het recreatief medegebruik geldt een zoneringsplan waarbij de voor verstoring gevoelige gebieden worden ontzien. Voorts wordt gesteld dat de flora en fauna van de Waddenzee zich meer ongestoord dienen te kunnen ontwikkelen. Zeehonden behoeven voldoende voedsel en rustplaatsen. Hetzelfde geldt voor de vogels die voldoende ongestoorde hoogwatervluchtplaatsen moeten kunnen vinden en op acceptabele vluchtafstand over voldoende voedsel moeten beschikken, wat zij aldaar ongestoord tot zich moeten kunnen nemen. Een meer ongestoorde ontwikkeling van de Waddenzee is alleen mogelijk wanneer het menselijk gebruik van het gebied hierop (meer) wordt afgestemd (bijvoorbeeld via zoneringsplannen) of indien bepaald gebruik - op termijn - wordt afgebouwd. Richting het jaar 2030 zet het kabinet hierop in.

Nieuwe activiteiten en uitbreiding of wijziging van bestaande activiteiten in de Waddenzee dienen daarom aan de hoofddoelstelling te worden getoetst. Het afwegingskader dient ook te worden toegepast voor activiteiten buiten het pkb-gebied die de wezenlijke kenmerken of waarden van de Waddenzee kunnen aantasten (externe werking). Het afwegingskader komt sterk overeen met dat van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Elementen hieruit zijn:

Nagegaan dient te worden of er sprake is van aantasting van *wezenlijke kenmerken* of waarden van de Waddenzee.

Er dient rekening te worden gehouden met eventuele *cumulatieve effecten* van verschillende activiteiten op de wezenlijke kenmerken of waarden van de Waddenzee.

Toestemming voor een activiteit kan slechts worden gegeven nadat zekerheid is verkregen dat de activiteit de wezenlijke kenmerken of waarden van de Waddenzee niet zal aantasten. Het *voorzorgbeginsel* brengt met zich mee dat er bij twijfel wordt uitgegaan van aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden en van de meest verstreckende effecten voor de Waddenzee (*worst-case scenario*).

Voor een activiteit die leidt tot aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden en waarvoor geen reële alternatieven aanwezig zijn dient te worden nagegaan of er sprake is van *dwingende redenen van groot openbaar belang*.

Bij een activiteit die leidt tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden dienen *mitigerende en compenserende maatregelen* getroffen te worden. Deze maatregelen dienen in onderlinge samenhang te worden gezien waarbij de eis geldt dat geen netto verlies aan wezenlijke kenmerken of waarden optreedt.

Verdere gebiedsbescherming

De verdere bescherming van natuurgebieden is in beginsel geregeld in bestemmingsplannen die voor alle gronden in Nederland zijn opgesteld wegens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

4.1.2. Soortbescherming.

Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming geregeld. Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Op overtreding van artikel 2 staan overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een *inspanning* om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning om bijvoorbeeld verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Drie beschermingsregimes

Met ingang van 2005 zijn een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren veranderd. Er zijn nu drie categorieën van soorten. De indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de soorten in Nederland, waarbij ook de beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën:

soorten waarvoor *vrijstelling* mogelijk is (licht beschermde soorten);

soorten waarvoor vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een goedgekeurde *gedragscode* (middelzwaar beschermde soorten);

soorten waarvoor *ontheffing* moet worden aangevraagd (zwaar beschermde soorten).

Categorie 1. De eerste categorie geldt voor een aantal beschermde, maar algemeen voorkomende planten- en diersoorten (zoals Zwanebloem, Bosmuis, Bunzing, Bruine kikker), volgens tabel 1 bij de AMvB. De wetgever gaat er vanuit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Voor deze soorten geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Categorie 2. De tweede categorie geldt de soorten die zijn vermeld in tabel 2 bij de AMvB. De *gedragscode* die voor vrijstelling is vereist moet ter goedkeuring worden ingediend bij de minister van LNV. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen voorkomen - of zoveel mogelijk beperkt - wordt. Er moet *aantoonbaar* volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er nog geen gedragscode is, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist *vrijwel altijd* dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort *in relatie tot de omliggende populaties*. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is.

Categorie 3. De soorten van de derde categorie zijn in tabel 3 van de AMvB genoemd. Deze tabel bevat de soorten die op bijlage IV van de Habitatrictlijn staan en andere aangewezen soorten. Wanneer verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffingsaanvraag nodig, die wordt getoetst aan drie criteria (de zogenaamd 'uitgebreide toets'):

de ingreep doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort;

er is geen alternatief voor de ingreep;

er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang.

Voor een ontheffing moet aan alledrie de criteria voldaan zijn.

Vogels

Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Dat betekent dat het in die periode niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor broedvogels. Voor de meeste soorten geldt een broedseizoen van 15 maart tot en met 15 juli. Wanneer vóór het broedseizoen wordt gestart met de schadelijke werkzaamheden, is de kans zeer gering dat daar broedvogels gaan nestelen.

Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten voor de meeste soortgroepen officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet.

4.2. Welke natuurbeschermingswetgeving is van toepassing op het plangebied?

4.2.1. Natuurbeschermingswet 1998 en Natura2000 gebieden.

Op Vlieland is sprake van drie Natura2000-gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998, namelijk:

- De Duinen van Vlieland
- Noordzeekustzone
- Waddenzee.

Het plangebied is gelegen in Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland en grenst aan Natura 2000 gebied Noordzeekustzone. Natura2000 gebied Waddenzee valt volledig buiten het plangebied. Het plan dient te worden beoordeeld op basis van de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland en in verband met de externe werking op basis van de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Noordzeekustzone. De instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Waddenzee spelen geen rol en kunnen buiten beschouwing blijven.

Wel moet worden gewezen op het feit dat het aanwijzingsbesluit in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, waarin beide Natura2000 gebieden als beschermd door de Natuurbeschermingswet wordt aangewezen, momenteel in procedure is en door de minister van L.N.&V. nog niet is genomen. Dit aanwijzingsbesluit behandelt met name de ligging van de exacte grenzen van het NB-wet-gebied en de instandhoudingsdoelstellingen in relatie met de door de Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn beschermde natuurwaarden. Het aanwijzingsbesluit zal binnen kort genomen worden als de bezwaren die in het kader van de inspraakprocedure zijn ingediend, zijn behandeld. Er is dan ook een kans dat nog veranderingen in de begrenzing van de Natura2000 gebieden zullen worden aangebracht. In dit rapport wordt er noodgedwongen van uitgegaan dat dergelijke wijzigingen niet in en rond het plangebied zullen plaats vinden.

Externe werking.

De Natuurbeschermingswet 1998 verlangt dat onderzoek wordt gedaan naar de effecten van het plan op de natuurwaarden van Natuurbeschermingsgebied als het plangebied ligt langs de rand van (binnen 1000 meter) Natura2000 gebieden, de zogenaamde externe werking. Als gevolg hiervan is het van belang de effecten van uitvoering van het plan op de directe omgeving tevens in kaart te brengen aangaande de aangrenzende Natura2000 gebieden, in dit geval Natura2000 gebied Noordzeekustzone.

4.2.2. Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

De begrenzings die door de Provincie Friesland zijn vastgesteld in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur komen in het plangebied overeen met die van de Natuurbeschermingswet 1998. Alle locaties liggen derhalve binnen de Ecologische Hoofdstructuur. De uitgangspunten van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur spelen derhalve bij de beoordeling een rol.

4.2.3. PKB-Waddenzee III.

De PKB-Waddenzee beschermt het Nederlandse waddengebied. Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van het PKB-gebied en ook niet langs de rand. De PKB-Waddenzee is dan ook niet van toepassing.

4.2.4. Flora- en faunawet.

De soorten die beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet zijn ook beschermd in het plangebied. Uitvoering van de plannen is alleen mogelijk als er ten aanzien van de beschermde soorten gehoor wordt gegeven aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen. Van belang is echter dat door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur de soorten zijn ingedeeld in drie categorieën met drie beschermingsregimes. Voor soorten uit categorie 1 (algemene soorten) geldt een vrijstelling, voor soorten uit categorie 2 geldt een vrijstelling als wordt voldaan aan de principes van zorgplicht en zorgvuldig handelen, dat wil zeggen dat bij uitvoering van de plannen een gedragscode wordt opgesteld waaruit blijkt dat binnen het plangebied ruimte blijft voor de beschermde soorten en bij de uitvoering van de plannen met de soorten rekening wordt gehouden. Indien hieraan wordt voldaan geldt ook voor soorten uit categorie 2 een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Een aanvraag voor een ontheffing van de Flora- en faunawet is alleen nodig indien in het plangebied soorten voorkomen uit categorie 3, of als soorten van categorie 2 voorkomen maar niet aan de eisen van zorgplicht en zorgvuldig handelen kan worden voldaan.

5. Ecologische waarden van het plangebied.

5.1. Vegetatie.

De vegetatie van het plangebied maakt deel uit van de xeroserie, de plantengemeenschappen van de droge duinen. Er zijn geen vegetatietypen aanwezig die afhankelijk zijn van grondwater. In het algemeen behoort de droge duinvegetatie tot het Buntgrasduin of *Violo-Corynephorum*. Daarnaast zijn er elementen aanwezig van Schapegrasvegetaties (*Festuco-Galietum*) en, voornamelijk langs het Ankerpad, het kruidenrijke *Taraxaco-Galietum*. De vegetatie is echter door gebrek aan verstuivingsdynamiek en een lage konijnenstand in het plangebied sterk vergrast met Helm en Duinriet, en is als gevolg daarvan soortenarm. Rondom het bunkerdorp en langs de rand van het Ankerpad is daarnaast een vegetatie aanwezig van het *Tortulo-Phleetum*, de vegetatie van Groot Duinsterretje en Zanddoddegras, die voorkomt onder iets basische of kalkhoudende omstandigheden aan de binnenzijde van de zeeoever. De vegetatie is afhankelijk van instuivend zand uit de zeeoever, maar profiteert in het bunkerdorp van kalkresten van de oude gebouwen, en langs de rand van het fietspad van inwaaiend schelpgruis. De genoemde vegetaties maken deel uit van het beschermde habitattype 2130 – Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie of grijze duinen. Op de zuidhellingen van het plangebied en rondom de oude bunkers komt daarnaast een struweel voor van Duindoorn, behorend tot habitattype 2160 – Duinen met *Hippophae rhamnoides*. Het struweel heeft een halfopen tot dichte structuur met plaatselijk Gewone vlier, Hondсроos, Egelantier, Tuinasperge e.d. Daarnaast komen ook Kruidwilgstruwelen voor die deel uitmaken van habitattype 2170 – Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*).

De duinen van de zeereep hebben een vegetatie die vrijwel uitsluitend bestaat uit Helm en Duinzwenkgras. De vegetatie wordt gerekend tot het Ammophilion, het beschermd habitattype 2120 – Wandelende duinen op de strandwal met Ammophila arenaria of witte duinen.

Binnen het plangebied komen weinig bijzondere plantensoorten voor. De enige door de flora- en faunawet beschermde soort, Brede wespenorchis, kan in het gebied verwacht worden, maar is in recente tijd niet vastgesteld. Rode lijst soorten binnen het plangebied (maar niet wettelijk beschermd) zijn Kamgras (langs het Ankerpad), Kleverige reigersbek (langs het Ankerpad), Stijve ogentroost (idem), Gewone vleugeltjesbloem, Kleine ratelaar en Hondsviooltje.

5.2. Vogels.

Het plangebied is erg arm aan broedvogels. Mede als gevolg van de sterke vergrassing is het duingebied weinig geschikt voor broedvogels van open duin. Alleen de graspieper is recent vastgesteld. Daarnaast komen in de struwelen enkele soorten voor, met name Heggenmus, Kneu, Fitis, Fazant, Roodborsttapuit (incidenteel) en Braamsluiper (incidenteel). Er komen geen broedvogels voor van vochtige duinvalleien. Binnen het plangebied of in de nabije omgeving zijn geen broedgevallen vastgesteld van Bruine kiekendief, Blauwe kiekendief of Velduil, evenmin van Rietzanger, Paapje, Tapuit of Grauwe klauwier, soorten die tot de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied De duinen van Vlieland behoren. Alle broedvogels zijn beschermd door de Flora- en faunawet (zie hierna).

Het plangebied heeft geen bijzondere betekenis voor trekvogels.

5.3. Zoogdieren.

Binnen het plangebied komen alleen Bosmuis, Konijn en mogelijk Egel voor. Hoewel oude bunkers in het algemeen van bijzonder belang zijn als kraamkamer voor vleermuizen, komen ter plaatse geen populaties voor. Alle soorten zoogdieren zijn beschermd door de Flora- en faunawet (zie hierna).

5.4. Reptielen, Amfibieën.

Binnen het plangebied komt geen open water voor. Er zijn geen populaties van amfibieën. Habitatrichtlijn-soort Rugstreeppad komt in het plangebied niet voor.

Binnen het plangebied is een kleine populatie aanwezig van de Zandhagedis, een soort van de Habitatrichtlijn, die tot de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland behoort. De populatie bestaat uit weinig exemplaren. De sterk vergraste toestand zorgt er voor dat het plangebied voor de soort niet optimaal is.

5.5. Ongewervelden.

Binnen het plangebied komen geen ongewervelden voor van de Habitatrichtlijn, evenmin als soorten die beschermd zijn door de Flora- en faunawet. Door het ontbreken van open water komen geen populaties van libellensoorten voor.

6. De ecologische waarden in relatie tot de natuurbeschermingswetgeving.

6.1. Natuurbeschermingswet 1998

6.1.1. Natura2000 gebied Noordzeekustzone.

De instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Noordzeekustzone betreffen de bescherming van de volgende soorten en typen:

- Gewone zeehond
- Grijs zeehond
- Broedlocaties van Dwergstern
- Broedlocaties van Bontbekplevier
- Broedlocaties van Strandplevier
- Belangrijke hoogwatervluchtplaatsen.
- Habitattype 2110 – embryonale wandelende duinen

Het plangebied grenst aan Natura2000 gebied Noordzeekustzone. In verband met externe werking is het nodig de uitvoering van het plan te toetsen aan de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Noordzeekustzone. Het Noordzeestrand ter plaatse is smal, de zeereep bestaat uit een afslagkust. Als gevolg daarvan zijn ten noorden van het plangebied geen embryonale duintjes aanwezig. Ook de andere genoemde instandhoudingsdoelen komen ten noorden van het plangebied of in de directe omgeving ervan niet voor. De uitvoering van het plan heeft dan ook geen enkel effect op de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Noordzeekustzone.

6.1.2. Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland.

De instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland hebben betrekking op de volgende beschermde typen en soorten.

- Habitattype 1310 – Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* ssp. en andere zoutminnende soorten.
- Habitattype 1330 – Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)
- Habitattype 2110 – Embryonale wandelende duinen
- Habitattype 2120 – Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (witte duinen).
- Habitattype 2130 – Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (grijze duinen)
- Habitattype 2140 – Vastgelegde ontkalkte duinen met *Empetrum nigrum*
- Habitattype 2150 – Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)
- Habitattype 2160 – Duinen met *Hippophae rhamnoides*
- Habitattype 2170 – Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)
- Habitattype 2180 – Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
- Habitattype 2190 – Vochtige duinvalleien
- Habitattype 6230 – Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems.
- Groenknolrochis (Habitatrichtlijn 2)
- Rugstreeppad (Habitatrichtlijn 4)
- Zandhagedis (Habitatrichtlijn 4)
- Bruine kiekendief (VR)
- Blauwe kiekendief (VR)
- Dwergstern (VR)
- Velduil (VR)
- Dodaars (VR)
- Bontbekplevier (VR)
- Strandplevier (VR)
- Paapje (VR)
- Tapuit (VR)
- Rietzanger (VR)
- Lepelaar (VR)
- Porseleinhoen (VR)
- Kluut (VR)
- Kleine mantelmeeuw (VR)
- Visdief (VR)
- Noordse stern (VR)
- Grauwe klauwier (VR)

Er is hierbij uitgegaan van het maximale pakket aan beschermde soorten en typen. Over een aantal soorten en typen bestaat discussie over de vraag of deze tot de instandhoudingsdoelen moeten worden gerekend.

Duidelijk is dat met betrekking tot het plangebied en de directe omgeving ervan een groot aantal instandhoudingsdoelen niet voorkomen. De volgende instandhoudingsdoelen zijn relevant met betrekking tot het plangebied:

- Habitattype 2120 – Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (witte duinen)
- Habitattype 2130 – Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (grijze duinen).
- Habitattype 2160 – Duinen met *Hippophae rhamnoides*
- Habitattype 2170 – Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)
- Zandhagedis

De overige instandhoudingsdoelen zijn voor het plangebied niet relevant, daar ze niet voorkomen. Uit bovenstaande blijkt dat de vegetatie van het plangebied in zijn geheel uitmaakt van een viertal beschermde habitattypen. De uitvoering van het plan heeft een invloed op het voorkomende habitatype 2130, en in mindere mate op 2160 en 2170. De invloed op habitatype 2110 is gering.

6.1.3. Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal plan- en diersoorten. Als gevolg van een Algemene maatregel van Bestuur zijn de soorten echter in drie categorieën ingedeeld, namelijk categorie 1 – soorten waarvoor vrijstelling geldt, categorie 2 – soorten waarvoor vrijstelling geldt als wordt voldaan aan de zorgplicht en het principe van zorgvuldig handelen, en categorie 3 soorten die strikt beschermd zijn. Tot categorie 3 behoren voornamelijk de soorten die ook zijn gemeld op de Habitatrictlijn en de Vogelrichtlijn en die ook beschermd zijn door de Natuurbeschermingswet 1998.

Categorie 3 soorten die strikt beschermd zijn binnen het plangebied zijn:

- Zandhagedis.

Daarnaast komen binnen het plangebied voor Bosmuis, Egel, en Konijn, soorten uit categorie 1 waarvoor vrijstelling geldt. Ook de broedvogels van het plangebied behoren allen tot categorie 1.

De bescherming van de Zandhagedis in het plangebied door de Flora- en faunawet komt overeen met de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland en de eisen van de Natuurbeschermingswet 1998 (zie hierboven).

6.1.4 Ecologische Hoofdstructuur.

De Provinciale Ecologische Hoofdstructuur is op het plangebied van toepassing. Deze wetgeving voegt echter geen eigen ecologisch beschermde waarden toe.

7. Een beoordeling van het plan in relatie met de relevante beschermde natuurwaarden.

7.1. Natuurbeschermingswet 1998.

7.1.1. Natura2000 gebied Noordzeekustzone.

Bovenstaand is al aangegeven dat op het Noordzeestrand ten noorden van het plangebied en in de directe omgeving geen natuurwaarden voorkomen die tot de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Noordzeekustzone behoren. De uitvoering van het plan leidt dan ook niet tot strijdigheid met de Natuurbeschermingswet 1998 met betrekking tot dit Natura2000 gebied.

7.1.2. Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland.

Bovenstaand is al aangegeven dat binnen het plangebied een viertal beschermde habitattypen voorkomt en bovendien een kleine populatie van de Zandhagedis. Van belang is dan ook te overwegen wat het effect van uitvoering van het plan is op genoemde beschermde natuurwaarden van de habitatrictlijn. De volgende vragen spelen daarbij een rol:

- In hoeverre komen de beschermde habitattypen buiten het plangebied maar binnen het Natura2000 gebied voor?
- In hoeverre is sprake van een significante aantasting van de instandhoudingsdoelen?
- In hoeverre is sprake van een achteruitgang in oppervlak van de habitattypen?
- In hoeverre is sprake van een achteruitgang van de kwaliteit van de habitattypen?
- In hoeverre is sprake van achteruitgang van het gebied als leefgebied van de Zandhagedis?
- Wat is de invloed van toegenomen bezoekersaantallen op de natuurwaarden?
- Is het noodzakelijk en mogelijk te komen tot compensatie?
- Is het mogelijk nieuwe gebouwen op te richten binnen Natura2000 gebied?
- Zijn er negatieve effecten te verwachten op natuurwaarden buiten het aangegeven plangebied maar binnen het Natura2000 gebied?

7.1.2.1 Het voorkomen van de beschermde habitattypen binnen Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland.

De beschermde habitattypen binnen het plangebied komen ook buiten het plangebied veelvuldig voor in Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland.

De zeereep van Vlieland behoort in zijn geheel tot habitatype 2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (witte duinen). De kwaliteit van het habitatype voldoet echter, als gevolg van de aanwezigheid van een afslagkust niet geheel aan de definitie van het habitatype, waarbij sprake is van nieuwe duinvorming. Het gedeelte binnen het plangebied maakt echter wel deel uit van een veel groter gebied van hetzelfde type.

Het habitatype 2130 – Vastgelegde duinen met kruidvegetatie is het dominante vegetatietype van de droge duinen buiten de directe invloedssfeer van de zeereep in Natura2000 gebied De duinen van Vlieland. Het plangebied maakt derhalve maar een zeer klein deel uit van een groter geheel. Dat neemt niet weg dat de duinvegetaties op nationale en Europese schaal waardevolle vegetaties zijn waarmee we zorgvuldig moeten omgaan.

Het habitatype 2160 en habitatype 2170 komen verspreid in de duinen van Vlieland veelvuldig voor. Type 2160 – Duinen met *Hippophae rhamnoides* is vooral vertegenwoordigd in jonge, niet geheel ontkalkte duinen aan de binnenzijde van de zeereep. Type 2170 – Duinen met *Salix repens* ssp. *arenaria* komt pleksgewijs in het hele duingebied van Vlieland voor.

7.1.2.2. Is er sprake van significante aantasting en achteruitgang van het oppervlak beschermd habitatype?

Het plangebied zelf heeft een oppervlak van 170 bij 150 meter. Binnen dit plangebied wordt echter maar een klein gedeelte van ongeveer 10 procent van het oppervlak voor de uitvoering van het plan gebruikt. De overige 90% blijft ongewijzigd. De veranderingen die in de vegetatie zullen optreden hebben betrekking op het opengraven van gebouwen die al aanwezig zijn. Er vanuit gaande dat het dakoppervlak van de bunkerwoningen bij uitvoering van het plan zo veel mogelijk afgedekt blijven met zand en vegetatie, is de ingreep weinig meer dan het opengraven van de oude loopgraven, het zichtbaar maken van een aantal oude gebouwen en het aanleggen van paden (plm 1 meter breed) en speel- en uitzichtplaatsen. Het oppervlak aan natuurgebied wat daardoor verloren gaat en is niet meer dan 800 m². De aantasting van beschermd habitat is in oppervlak derhalve gering en in vergelijking met het grote oppervlak dat binnen Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland voorkomt niet significant te noemen. Desondanks is sprake van het verlies van oppervlak beschermd habitatype, hetgeen in strikte zin strijdig is met de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998.

7.1.2.3. Kwaliteit van de habitattypen en toename van betredingsdruk.

De uitvoering van het plan zal leiden tot een sterke toename van het aantal bezoekers aan het plangebied. In de huidige situatie wordt het gebied veelvuldig door bezoekers betreden, waardoor lokaal enige betredingsdynamiek in het landschap aanwezig is (paadjes, kleine verstuingen). Met name habitatype 2130 – Vastgelegde duinen met kruidvegetatie is wat betreft de kwaliteit van de vegetatie afhankelijk van een grotere mate van verstuingensdynamiek dan nu in het terrein aanwezig is. De bijdrage van de betreding aan de kwaliteit van het habitatype is in de huidige situatie dan ook niet negatief, maar in zekere zin positief. Het habitatype is in het algemeen goed bestand tegen enige betreding. Een vraag is echter of dit ook het geval is bij een sterke toename van het aantal bezoekers na de opening van de museumbunker.

Het plan, zoals dat door de Grontmij e.a. is opgesteld gaat ervan uit dat het gebied door een hekwerk van prikkeldraad wordt afgezet. Als gevolg daarvan is het mogelijk de bezoekersstroom te reguleren zodanig dat uitsluitend gebruik wordt gemaakt van de aan te leggen paden en plateaus. Als gevolg daarvan wordt de betredingsdruk van de duinvegetaties binnen het plangebied aanzienlijk beperkt. Een te sterke erosie van de vegetatie wordt daardoor voorkomen. Een keerzijde is echter dat het plan belemmerend werkt waar het gaat om de noodzaak natuurlijke dynamiek in het duin toe te staan, dynamiek die nodig is voor het behoud van de kwaliteit van de kwaliteit van de beschermde habitattypen en met name type 2130.

Zoals al is aangegeven is het duingebied momenteel sterk vergrast en daardoor betrekkelijk soortenarm. Het huidige plan biedt geen mogelijkheid binnen het plangebied of in de omgeving ervan te werken aan verbetering van de kwaliteit van de habitattypen. Het is daarom, gezien het verlies aan oppervlak beschermd habitatype, wenselijk te komen tot een vorm van compensatie, waarbij gedacht

kan worden aan een project ter verbetering van de kwaliteit van habitatype 2130, bij voorbeeld door het uitvoeren van een klein plagproject.

7.1.2.4. Zandhagedis.

Binnen het plangebied komt een kleine populatie van de Zandhagedis voor. De uitvoering van het plan hoeft geen negatief effect te hebben op de populatie. In de huidige situatie wordt de Zandhagedis vooral belemmerd door de vergraste vegetatie waardoor het leefgebied niet optimaal is. Indien bij uitvoering van het plan een deel van het gebied wordt geplagd, zoals is aangegeven onder 7.1.2.3. kan het gebied ook geschikter worden gemaakt als leefgebied voor de Zandhagedis en biedt de uitvoering van het plan aan de soort kansen.

7.1.2.5. Gebouwen.

Binnen het plangebied is naast het openleggen van bestaande bunkers ook sprake van de bouw van enkele nieuwe gebouwen. Deels gaat het om enkele kleine houten optrekjes die deel uitmaken van het complex van loopgraven. Er is echter ook een entreegebouw gepland met bijbehorend een fietsenstalling. Het is de vraag of het oprichten van nieuwe gebouwen in verder onbebouwd gebied gewenst is. De Natuurbeschermingswet 1998 gaat ervan uit dat de natuurgebieden die behoren tot het Natura2000 netwerk verder onbebouwd blijven. Het oprichten van gebouwen betekent een verlies aan oppervlak beschermd habitatype, als is dat binnen het plangebied maar beperkt van omvang, en is geen sprake van een significante schade aan beschermd habitatype. Het uitgangpunt is echter dat nieuw op te richten bebouwing een groot maatschappelijk belang moet dienen en bovendien bijvoorkeur moet worden geplaatst op een locatie grenzend aan bestaande bebouwing. De geplande bebouwing voldoet hier niet aan en is dan ook mogelijk strijdig met de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998.

7.1.2.6. Uitstraling naar buiten.

Een vraag is of de uitvoering van het plan negatieve effecten kan hebben op beschermde natuurwaarden buiten het plangebied. Boven is al aangegeven dat volgens het plan van Grontmij e.a. het plangebied wordt omheind met prikkeldraad. Er is geen reden aan te nemen dat bezoekers door de opening van een bunkermuseum is zekere mate de natuurgebieden zullen betreden rondom het plangebied. Van een uitstraling van het plan naar buiten is dan ook geen sprake. Wel is er sprake van een lichte aantasting van het gebied ten zuiden van het plangebied door de aanleg van een fietsenstalling, volgens het plan van Grontmij/Vandertuuk. De aanleg van deze stalling aan de noorzijde van het Ankerpad heeft dan ook de voorkeur.

7.1.2.7. Strijdigheid en de mogelijkheid tot compensatie.

Uit bovenstaande blijkt dat het plan enige knelpunten heeft in relatie met de instandhoudingsdoelen van de Natuurbeschermingswet. Die knelpunten zijn de volgende:

- Door uitvoering van het plan gaat een gering oppervlak beschermd habitatype, voornamelijk van type 2130 – vastgelegde duinen met kruidvegetatie en in mindere mate van type 2160 – duinen met Hippophae rhamnoides definitief verloren. Weliswaar is in vergelijking met het voorkomen op de schaal van het eiland geen sprake van significante schade, maar er is mogelijk sprake van strijdigheid met de Natuurbeschermingswet 1998.
- Het plan heeft een stabiliserend effect op de omgeving en op de vegetaties, waarvan de kwaliteit juist afhankelijk is van meer dynamiek door winderosie. Door uitvoering van het plan is het in het plangebied niet mogelijk te komen tot verbetering van de kwaliteit van habitatype 2130, hetgeen tot de ambities van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt gerekend.
- De oprichting van nieuwe gebouwen in onbebouwd gebied is binnen Natura2000 gebieden mogelijk strijdig met de doelstellingen van de Natuurbeschermingswet 1998.

Een vraag is of de strijdigheden kunnen worden opgelost door middel van compensatie. De Natuurbeschermingswet 1998 gaat ervan uit dat verlies aan oppervlak natuur wordt gecompenseerd door de aanleg van natuur van hetzelfde type elders. Binnen de context van Vlieland is dit echter onmogelijk, daar het gehele duingebied van het eiland al deel uitmaakt van het Natura2000 gebied en vrijwel alle delen van het duin al deel uitmaken van beschermde habitatypen. Bovendien behoren vegetaties van Habitatype 2130 tot de vegetaties die ontstaan vanuit natuurlijke processen en die

moeilijk "maakbaar" zijn. Indien compensatie vereist is, zal dan ook sprake moeten zijn van financiële compensatie.

Boven is al aangegeven dat compensatie door te investeren in de kwaliteit van de habitattypen kan worden overwogen. Door het plaggen van een deel van de buntgrasvegetatie kan worden bijgedragen aan een jongere, minder vergraste vorm van de vegetatie met een veel hogere biodiversiteit. Ook met betrekking tot de kwijnende populatie van de Zandhagedis kan de uitvoering van een dergelijk plan kansen bieden.

Een deel van de oude loopgraven is oorspronkelijk opgebouwd met plaggen. Het herstel van dergelijke loopgraven maakt deel uit van het plan. Er is dan ook een zekere behoefte aan plaggen. Het is de vraag waar dergelijke plaggen gestoken gaan worden. Waarschijnlijk is de vegetatie binnen het plangebied hiervoor niet geschikt (zandige bodem en geen stevige plaggen). Het is daarom aan te raden met Staatsbosbeheer te overleggen om te komen tot een plan waarbij het steken van plaggen bijdraagt aan herstel van de biodiversiteit in duinvalleien of heidevegetaties buiten het plangebied. De aanleg van zo'n plagstukje kan ook worden aangemerkt als een vorm van compensatie.

Een wezenlijke vraag is of het vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 acceptabel is te komen tot compensatie door de uitvoering van projecten ter verbetering van de kwaliteit van beschermde habitattypen. De wet gaat uit van compensatie in oppervlak, maar dat is op Vlieland praktisch gezien nauwelijks mogelijk.

7.2. Flora- en faunawet.

De Zandhagedis is de enige strikt beschermde soort binnen het plangebied. Bovenstaand is al aangegeven dat de uitvoering van het plan de populatie niet in gevaar brengt, en dat enkele voorgestelde compensatiemaatregelen de kwaliteit van het leefgebied kan bevorderen. Er is dan ook geen sprake van strijdigheid met de uitgangspunten van de Flora- en faunawet. De overige beschermde soorten behoren tot categorie 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur waarvoor vrijstelling geldt.

7.3. Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

De Provinciale Ecologische Hoofdstructuur is in het gebied van toepassing. Evenals de Natuurbeschermingswet 1998 gaat de PEHS ervan uit dat de oprichting van gebouwen binnen de PEHS aan strikte voorwaarden is gebonden. De oprichting van de nieuwe gebouwen volgens het plan Grontmij/Vandertuuk kan dan ook als strijdig worden beschouwd met de uitgangspunten van de PEHS. De PEHS gaat ervan uit dat ten behoeve van de beschermde soorten en typen mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, waardoor de soorten en typen binnen het plangebied een plaats kunnen houden. Bovenstaand zijn dergelijke maatregelen aan voorgesteld. Daarnaast wordt compensatie verlangd voor verlies aan oppervlak PEHS. Deze compensatie kan worden uitgevoerd door de aanleg van vergelijkbare natuur elders, maar dit is zoals bovenstaand al is aangegeven op Vlieland niet mogelijk. Daarom kan financiële compensatie worden overwogen. Financiële compensatie wordt doorgaans berekend door de waarden van het verloren gegane oppervlak te bepalen volgens de prijs van landbouwgrond en daar aan toe te voegen een toeslag voor moeilijk vervangbare natuur.

8. Samenvatting en conclusies.

De ecologische beoordeling van het plan levert de volgende conclusies op.

- De uitvoering van het plan levert geen conflicten op met betrekking tot de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebied Noordzeekustzone.
- Binnen het plangebied komen vier habitattypen voor die tot de instandhoudingsdoelen behoren van Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland. Uitvoering van de plannen heeft op kleine schaal achteruitgang van het oppervlak van deze habitattypen tot gevolg. In vergelijking met het grootschalige voorkomen van de habitattypen binnen Natura2000 gebied De Duinen van Vlieland is geen sprake van een significante aantasting. In strikte zin is echter sprake van strijdigheid met de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998.
- De oprichting van nieuwe gebouwen in onbebouwd gebied binnen Natura2000 gebied past niet binnen de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998 en evenmin binnen het beleid van de Provinciale Hoofdstructuur.

- De uitvoering van het plan heeft een stabiliserende invloed op het duingebied, waar juist voor de verbetering van de kwaliteit van de beschermde habitattypen, en met name habitatype 2130 – Vastgelegde duinen met kruidvegetatie, meer dynamiek vereist is.
- Het nemen van mitigerende maatregelen ter bevordering van de kwaliteit is mogelijk door het plaggen of verjongen van een deel van de vergraste vegetatie binnen het plangebied. Ook aan de Zandhagedis kan dit kansen bieden.
- Voor het verkrijgen van plaggen, nodig voor het opbouwen van oude loopgraven kan in overleg met Staatsbosbeheer worden gekozen voor de aanleg van een klein plaggebiedje ter verbetering van de biodiversiteit in een duinvallei of een heideterrein.
- Hoewel er mogelijkheden zijn voor compensatie door de investering in de kwaliteit van de habitattypen en het leefgebied van de Zandhagedis, kan financiële compensatie voor het verlies aan oppervlak natuur in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig zijn.
- Hetzelfde geldt ten aanzien van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.
- Door de Flora- en faunawet gestelde eisen ten aanzien van de bescherming van de Zandhagedis zijn met betrekking tot de Natuurbeschermingswet 1998 aan de orde gekomen. Buiten de Zandhagedis komen slechts categorie 1 soorten van de Flora- en faunawet voor, waarvoor vrijstelling geldt.
- Aanbevolen wordt de fietsenstalling aan de noordzijde van het Ankerpad aan te leggen.
- Aanbevolen wordt in het plangebied ten behoeve van het behoud van duisternis geen vaste lichtbronnen aan te leggen.